

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/eag-2016-en

חינוך במבט חטוף 2016 אינדיקטורי OECD

תקציר בעברית

מדינות מוצאות דרכים אחרות, מלבד הוצאה ציבורית, לממן את ההשכלה הגבוהה

מדינות OECD מוציאות במוצע 5.2% מהתמ"ג שלהן, בצורה של הוצאה ציבורית והוצאה פרטית משולבות, על מוסדות להשכלה ראשונית עד שלישונית. כשליש מכלל ההוצאה מוקדש להשכלה שלישונית, שבה ההוצאה פרטית היא הגבוהה ביותר. לעלות הגבוהה תורמים העלות הגבוהה יותר של צוות ההוראה ושכירות המחקר והפיתוח בהשכלה השלישונית.

על מנת להפחית את הלחץ הקיים על התקציבים הציבוריים המצומצמים בלאו הכי, מדינות רבות יותר מזיזות את עלות ההשכלה השלישונית מהממשלה אל משקי הבית היחידים. במוצע, 30% מההוצאה למוסדות שלישונים מגיעים ממקורות פרטיים - זהו נתח גדול בהרבה ממה שנצפה ברמות ההשכלה הנמוכות יותר; ושני שלישים מהמימון הזה מגיע ממשקי בית, לרוב בצורה של שכר לימוד.

מתוך הבנה ששכר לימוד גבוה עלול למנוע מסטודנטים זכאים להירשם להשכלה שלישונית, ממשלות רבות מאפשרות מידה מסוימת של דיפרנציאציה בשכר הלימוד. לדוגמה, שכר לימוד יכול להיות גבוה יותר לסטודנטים הלומדים במוסדות פרטיים או לסטודנטים זרים, או נמוך יותר לסטודנטים בתכניות שלישוניות קצרות. על מנת לתמוך בסטודנטים, מדינות רבות מציעות גם מלגות, מענקים והלוואות ציבוריות או בערבות מדינה, לרוב בתנאים טובים, כדי לעזור לסטודנטים לשאת בעלויות הישירות והעקיפות של רכישת השכלה. בעשור האחרון, במרבית המדינות נצפתה עלייה במספר הסטודנטים בהשכלה השלישונית שנטלו הלוואות ציבוריות או הלוואות בערבות מדינה - וסיימו לימודים עם תואר ועם חוב.

חוסר איזון מגדרי מוסיף להתקיים בתחום החינוך ומעבר לו

בשנים האחרונות, תועד היטב היפוכו של הפער המגדרי בהשכלה השלישונית. כיום, ליותר נשים מגברים יש תואר ראשון. אך הסבירות שישנן נשים יירשמו ויסיימו רמות לימודים מעבר להשכלה השלישונית, כגון תכניות דוקטורט או דומיהן, נמוכה יותר.

הפער המגדרי בהשכלה מתבטא גם בתחומי הלימוד של הסטודנטים. בתחומים מסוימים, כגון מדע והנדסה, מוסיף להתקיים ייצוג החסר של נשים, בעוד שבתחומים אחרים, דוגמת חינוך ובריאות, יש להן ייצוג יתר. בשנת 2014 במוצע פי שלושה יותר גברים מנשים סיימו לימודים לתואר בהנדסה ופי ארבעה יותר נשים מגברים סיימו תואר בתחום החינוך.

חוסר האיזון המגדרי בתחומי הלימודים משוקף גם בשוק העבודה - ובסופו של דבר בהכנסות. בוגרי לימודי הנדסה, לדוגמה, מרוויחים במוצע כ-10% יותר מאשר בעלי התארים ראשוניים בתחומים אחרים, בעוד שבוגרי תכניות להכשרת מורים ומדעי החינוך משתכרים 15% פחות.

פער מגדרי קיים גם בתוך מקצוע ההוראה עצמו. אחוז המורות הולך ומתכווץ - אך שכר המורים נוטה לעלות - בכל רמת השכלה נוספת. זאת ועוד, סיכוייהן של נשים להתמנות למנהלות בית ספר קטנים, למרות שעל פי רוב המנהלים מתמנים מקרב המורים.

הסבירות להשתתפות מהגרים בכל רמות ההשכלה נמוכה יותר

מערכות חינוך ממלאות תפקיד קריטי בשילוב מהגרים בקהילות החדשות שלהם ובשוק העבודה של המדינה המארחת. לדוגמה, סטודנטים מהגרים שדיווחו כי השתתפו במכינות אקדמיות השיגו במבחן PISA (Programme for International Student Assessment) של ארגון OECD ציון גבוה ב-49 נקודות מן הציון שהשיגו סטודנטים מהגרים שדיווחו כי לא השתתפו בתכניות כאלה. הבדל זה שווה ערך בערך לשנת לימודים אחת. ואולם, במרבית המדינות, השתתפותם של סטודנטים מהגרים במכינות אקדמיות נמוכה משמעותית בהשוואה להשתתפותם של סטודנטים ללא רקע של הגירה.

במדינות רבות, מהגרים מפגרים מאחורי מקביליהם הילידים בהישגיהם הלימודיים. לדוגמה, חלקם של המבוגרים שלא השלימו השכלה שניונית גבוהה גדול יותר בקרב בעלי רקע של הגירה. בממוצע, 37% מבני 25 - 44 בעלי רקע הגירה - אך רק 27% מבני 25 - 44 ללא רקע הגירה - שהוריהם לא השיגו השכלה שניונית גבוהה, לא השלימו בעצמם השכלה שניונית גבוהה. הראיות מראות גם כי לסטודנטים ילידים יש יותר סיכוייהם להשלים תואר ראשון או תכניות שלישוניות שוות ערך מאשר לסטודנטים בעלי רקע של הגירה.

ממצאים נוספים

ההרשמה ללימודים בגיל הרך נמצאת במגמת עלייה: בין השנים 2005 - 2014, נרשמה עלייה בהרשמה של בני 3 ללימודים קדם יסודיים מ-54% ל-69% ובהרשמה של בני 4 מ-73% ל-85%, בממוצע בקרב המדינות השונות שיש בידיהן נתונים לשתי השנים.

במדינות OECD, שיעור האבטלה נמוך יותר (9.2%) בקרב בעלי השכלה מקצועית שניונית גבוהה מאשר בקרב בעלי השכלה שניונית גבוהה כללית (10.0%).

בין השנים 2005 - 2014, שיעור ההרשמה של בני 20 - 24 להשכלה השניונית עלה מ-29% ל-33%, בממוצע בקרב מדינות OECD. נוכח העובדה שבימינו, במדינות OECD, בממוצע 36% מהמבוגרים הצעירים צפויים לסיים לימודי השכלה שלישונית לפחות פעם אחת לפני גיל 30, שיעור בעלי התואר הראשון צפוי ככל הנראה להמשיך לעלות.

לעיתים, נדרש לסטודנטים זמן רב יותר מן המשוער להשלים תכנית שלישונית. כ-41% מהסטודנטים שמקדישים את כל זמנם ללימודים שמתחילים ללמוד לתואר ראשון או שווה ערך מסיימים את לימודיהם תוך פרק הזמן המשוער, ולעומתם, 69% מסיימים את לימודים בתוך פרק הזמן המשוער בתוספת שלוש שנים, בממוצע, במדינות שיש בידיהן נתונים של הסטודנטים היחידים.

צוות ההוראה מזדקן שכן המקצוע אינו מצליח למשוך לשורותיו מבוגרים צעירים. חלקם של המורים בהשכלה השניונית בני 50 ומעלה גדל בין השנים 2005 ו-2014 ב-16 מבין 24 מדינות OECD שיש להן נתונים זמינים. באיטליה ובפורטוגל, פחות מ-3% מהמורים בהשכלה היסודית הם בני פחות מ-30.

למנהלים יש השפעה מכרעת על הסביבה הבית-ספרית ועל תנאי העבודה של המורים. בממוצע במדינות עם נתונים זמינים, יותר מ-60% מהמנהלים מדווחים על כך שלעיתים קרובות הם פועלים לתמוך בשיתופי פעולה בין מורים לפתח שיטות הוראה חדשות, לוודא שמורים ייטלו אחריות לשיפור כישורי ההוראה שלהם, ולעזור למורים להרגיש אחראיים לתוצאות הלימוד של תלמידיהם.

למרות השפל הכלכלי ב-2008, בממוצע, במדינות OECD, נמשכת העלייה בהוצאה פר סטודנט בכל רמות ההשכלה. בין השנים 2008 ו-2013, ההוצאה הריאלית פר סטודנט גדלה ב-8% בהשכלה הראשונית עד השכלה פוסט-שניונית לא שלישונית, וב-6% בהשכלה השלישונית. עם זאת, למשבר הפיננסי הייתה השפעה ישירה על משכורות המורים: בממוצע במדינות OECD, בין השנים 2009 ו-2013 הוקפאו המשכורות או קוצצו. מאז הן במגמת עלייה.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל: rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2016-en